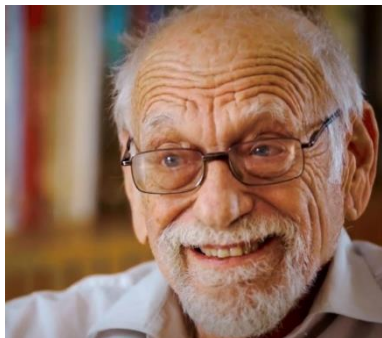

Aangrijpend

Benjamin Ricardo.

De aflevering van Benjamin Ricardo is een unieke video van De Verkenners. We luisteren samen naar het indrukwekkende verhaal van Benjamin Ricardo. Een aantal maanden na de opnames kregen we te horen dat Benjamin ongeneeslijk ziek was. Aan deze ziekte is hij in november 2022 overleden.

We zijn dankbaar dat we zijn verhaal hebben kunnen vastleggen voor de toekomst. Hierdoor kunnen ook kinderen en tieners in Nederland uit de eerste hand vernemen wat er met Joden is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Het is aangrijpend om te beseffen dat al dit leed de miljoenen mensen is aangedaan enkel en alleen omdat ze Joden waren.

‘Het is onbevattelijk dat miljoenen mensen zijn vermoord enkel en alleen omdat ze Joden waren’

Geschaad

Het leed van het Joodse volk was na de oorlog niet voorbij. Ook in het geval van Benjamin hadden we graag een ‘happy-end’ gehoord: een moeder die in de concentratiekampen in leven is gebleven omdat ze zich vastklampt aan de herinneringen aan haar zoontje, na de oorlog daadwerkelijk herenigd wordt met haar kind, hem in de armen kan sluiten en moeder en kind vervolgens nog lang en gelukkig leven.

De werkelijkheid is dat zowel de kinderen als de ouders zijn geschaad door de traumatische gebeurtenissen. Of, zoals Benjamin het zelf verwoorde: ‘Ik heb een uitzonderlijke jeugd gehad en het heeft me gemaakt tot een optimistisch mens. Maar op een bepaald moment heb ik het opgegeven om me te hechten aan mensen. Ik werd gevoelloos. De eerste jaren in Israël heb ik het erg moeilijk gehad en begon ik mijn vader te missen. Ik zal het moeten doen met flarden van herinneringen.’

Rabbijn

Jacoba Debora Jessurun, de moeder van Benjamin Ricardo.

Benjamin is geboren op 21 februari 1940 in Amsterdam, net voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in Nederland. De ouders van Benjamin, Elja Ricardo en Jacoba Debora Jessurun, waren in 1939 getrouwd. Vader Elja had een artspraktijk in Watergraafsmeer. Vader en moeder Ricardo kwamen beiden uit een Joods gezin.

Opa Ricardo was de rabbijn in de Portugese gemeente te Amsterdam waar opa Jessurun als boekhouder werkte.

Vader Elja ging elke sjabbat vanuit Watergraafsmeer met de tram naar de Portugese synagoge, hoewel hij niet enorm religieus was. Het was de prachtige liturgie en traditie die zorgden dat hij zich daar thuis bleef voelen.

Oorlog

Tijdens de oorlog is vader Elja in 1943 gearresteerd en werd hij vastgezet in kamp Vught. Het leek goed af te lopen want via Westerbork is hij weer teruggekomen in Amsterdam.

Moeder Jacoba was zo geschrokken van deze arrestatie dat ze begon na te denken over de mogelijkheid om onder te duiken, maar vader Elja wilde daar niets van weten. Hij had een groot vertrouwen in de mensheid en zei: 'Wij zijn jong en kunnen werken.' Wel namen de jonge ouders voorzorgsmaatregelen door vanaf die tijd de kleine Benjamin bij de burens te laten overnachten. Deze burens waren goede vrienden van familie Ricardo en hier zou de kleine jongen veilig zijn, mocht er in de nacht een inval gedaan worden.

Een afscheiding in concentratiekamp Auschwitz.

Tijdens de laatste grote razzia in Amsterdam, in september 1943, zijn Elja en Jacoba Ricardo opgepakt en via Westerbork naar Theresienstadt gedeporteerd. Later kwamen ze terecht in Auschwitz waar ze afscheid van elkaar hebben moeten nemen.

Moeder Jacoba was een van de weinige vrouwen uit de groep die te werk werd gesteld in Auschwitz. In februari 1945 werd ze verplaatst naar Bergen-Belsen waar ze nog net

in leven was toen het kamp werd bevrijd. Ze was op dat moment zeer verzwakt en woog nog maar 30 kilo. Vader Elja is in februari 1945 vermoord.

Onderduikadres

Het woonhuis van familie Gouda in Sprang-Capelle. Hier zat Benjamin ene tijd ondergedoken.

De kleine Benjamin was achtergebleven in Amsterdam, maar daar was hij niet veilig. In de buurt werd gesproken over het kleine jongetje van de dokter dat was achtergebleven. Daarom werd hij vanuit Amsterdam naar een onderduikadres in Sprang-Capelle gebracht. Hij kwam terecht bij het oudere echtpaar Gouda van wie de dochter Hennie betrokken was bij het verzet.

Het was een moeilijke en eenzame tijd voor de kleine jongen. Hij had bijna geen contact met mensen. Het enige levende wezen waar hij zich

wel aan hechtte was het varken in de achtertuin dat de naam 'Adolf' droeg. De twee schapen die ook in de tuin verbleven werden 'Elja' en 'Koba' genoemd zodat Benjamin de namen van zijn ouders niet zou vergeten.

Helaas werd het na een half jaar ook op dit adres te gevaarlijk. De zoon van de onderduikfamilie die zelf in Den Haag woonde, kwam Benjamin ophalen en bij dit gezin kon Benjamin blijven, zelfs nog nadat Nederland bevrijd was.

Moeder

Op een dag kwam de Amsterdamse buurvrouw samen met Jacoba, Benjamins moeder om de jongen op te halen. Het was een pijnlijk moment toen de onderduikmoeder vroeg: 'Wie is nu je echte moeder?' De kleine jongen zag een vreemde magere vrouw en koos voor zijn onderduikmoeder die er gezond uitzag en die hij goed kende.

In de jaren na de oorlog verbleef Benjamin met zijn moeder op verschillende plaatsen in Amsterdam. Door de zware jaren in zijn vroege jeugd bleef het voor Benjamin moeilijk om zich te hechten aan mensen.

Benjamin Ricardo en Hennie Gouda bij de uitreiking van de Yad Vashem onderscheiding aan Hennie in 1995.

In 1951 besloot moeder Jacoba naar Israël te verhuizen. En zo kwam Benjamin op 11-jarige leeftijd aan in een nieuw land waar hij weer opnieuw moest beginnen. Zijn moeder is op 24 juni 2001 op 86-jarige leeftijd in Jeruzalem overleden.

In Israël gaat Benjamin naar school en later naar de universiteit waar hij economie en geografie studeert. Hij heeft jaren bij de luchtvaartmaatschappij El Al gewerkt en werkt later een lange periode op het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Benjamin is getrouwd met Mirjam en samen hebben ze vier kinderen en zes kleinkinderen gekregen.

Benjamin Ricardo is op 29 november 2022 overleden.

© 2023 De Verkenners

Deze informatie is afkomstig van de website: www.deverkenners.info.

Op alle teksten, foto's en video's van is auteursrecht van toepassing. Het is zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van De Verkenners niet toegestaan dit materiaal op enigerlei wijze te kopiëren of te verspreiden. De Verkenners is een gezamenlijk project van Stichting Steunfonds Israël/Isaac da Costa, Stichting Steun Messiasbelijdende Joden en het Centrum voor Israëlstudies.